

2021'de Azerbaycan Ekonomisi

Ekonomi, petrol dışındaki sektörler sayesinde pandemi döneminden güçlü bir şekilde iyileşerek çıkmıştır:

- Ham petrol üretimi 2020'deki düzeyine döndü. OPEC+ toplantısında alınan üretim artışı kararının ardından bir önceki yıla göre %1,6 artışla aylık bazda yaklaşık 3 milyon tona ulaştı. Azerbaycan, OPEC+ anlaşması taahhüdünü gerçekleştirmediği için sürdürmüştür. Bu arada doğal gaz üretimi %23 oranında artmıştır.
- Petrol dışındaki GSYİH'ye gelince, %7,2 oranında artmış, toplam GSYİH'nin %62,2'si kadar olmuştur. Petrol dışındaki ekonomik büyümeyi imalat, ulaşım ve tarım yönlendirmektedir.
- Ekonominin en fazla büyüyen endüstrisi, başını asıl olarak inşaat malzemeleri, gıda ürünleri ve tütünün çektiği petrol dışı imalattır (%22,9). Bu arada inşaat sektörü bir önceki yıla göre %2,0 daralmıştır. İşgalden kurtarılmış topraklardaki yeniden inşaat çalışmalarının inşaat sektörünü canlandırması beklenmektedir. Ulaşım ve tarım sırasıyla %16,0 ve %3,3 büyümüştür. Komşu ülkelerle ilişkilerdeki son gelişmeler ulaşım sektöründe daha da fazla büyümeye işaret etmektedir. Tarım sektöründe işgalden kurtarılmış topraklardaki su ve arazi kaynakları büyümeyi yönlendirmede önemli bir rol oynayacaktır.

Enflasyon, uluslararası gıda fiyatları ile idari fiyat artışlarını takiben artmıştır:

- Fiyat düzeyleri Aralık'ta bir önceki aya göre %1,6 artmış ve yıllık enflasyon %12,0'ye yükselmiştir. Merkez Bankası, çekirdek enflasyonun %4,2'ye yükseldiğini belirterek ortalama yıllık enflasyon %6,7'ye çıkmıştır.
- Tüketici sepetine dahil edilmiş olan ürünlerin ve hizmetlerin %91,3'ünün fiyatı (515'inden 470'inin) bir önceki yıla göre artmış, %2,1'ininki azalmış ve %6,6'sınıninki değişmemiştir. Kalemlerin %81,0'inin (409) fiyat artışı, yıllık manşet enflasyonu olan %12,0'dan düşüktür.
- Tüketici sepetine dağıtılacak olursa, bir önceki yıla göre gıda fiyatları %15,8, gıda dışı kalemlerin fiyatları %7,7 ve hizmetlerin fiyatları %10,0 artmıştır. Gıda ve gıda dışı ürünler ile hizmetlerin yıllık manşet enflasyonuna katkısı, sırasıyla yüzde 6,9, 1,8 ve 2,3 (toplam %12,0) olmuştur.
- İdarenin yaptığı fiyat artışları (benzin ve elektrik, su, gaz vb.) ile uluslararası gıda ve emtia piyasalarındaki daha yüksek fiyatlar, 2021'de enflasyonist bir etki yaratmıştır.

2021'de uluslararası fiyatlar yükseldikçe ihracat ve ithalatta büyüme kaydedilmiştir:

- 2021'de toplam ihracat %61,6 artmış, ithalat %9,1 yükselmiştir. Sonuçta, ticari fazla, 3,5 kat artmış ve 10501 milyon \$ olmuştur.
- Toplam ihracattaki büyüme, ham petrol fiyatlarındaki iyileşme ve artan doğal gaz ihracatı sayesinde hızlanmıştır. Ham petrol ihracatı hacmindeki (ton cinsinden) %6,6 düşüğe karşın yükselen fiyatlar, petrol ihracatı gelirlerinde %41,2 yükselme sağlamıştır. Bu arada doğal gaz ihracatı değer olarak 2,5 kat ve hacim olarak (m³) %61,3 artmıştır.
- İthalattaki artışa asıl katkısı yapanlar, otomobil, makine ve donanım, eczacılık ürünleri ve gıda ürünleridir:
 - Otomobil ithalatı, araba ithalatındaki %43,9 artış (reel olarak %71,4) dahil olmak üzere reel olarak %69,7 ve değer olarak %44,4 artmıştır.
 - İthalattaki toplam büyümenin beşte birinden fazlasını oluşturan makine ve donanım ithalatı bir önceki yıla göre %8,4 artmıştır.
 - Gıda ürünleri ithalatı, sıvı ve katı yağlardaki (%37,0↑), buğdaydaki (%11,8↑) ve meyve ve sebzedeki (%9,6↑) artış sayesinde %17,6 yükselmiştir. İthalattaki daha yüksek değer asıl olarak uluslararası gıda fiyatlarından kaynaklanmaktadır.
 - Gıda ürünleriyle birlikte tüketim malları ithalatının büyük kısmını oluşturan eczacılık ürünleri ithalatı %40,0 artmıştır.
- 2021'de petrol dışı ihracat, toplam ithalatın %23,2'si kadar ve 2713 milyon \$ tutarında olup bir önceki yıla göre %47,0 artmıştır.
- Azerbaycan Cumhuriyeti Merkez Bankası (ACMB) yedekleri, IMF'nin kotaya ve ödemeler dengesi fazlasına uygun ÖÇH (Özel Çekme Hakları) tahsisleri sayesinde 2020 sonuna kıyasla %11,1 artarak 7075,0 milyon \$'a ulaşmıştır.
- 2021 sonu itibarıyla stratejik döviz rezervleri, 2020 sonuyla karşılaştırıldığında %4,8 artmış, toplam GSYİH'nin %97,0'si karşılığı 53 milyar \$ olmuştur.

Kredi faaliyetleri pandemi öncesi düzeylerine yaklaşmakta olup sigorta primleri artışı gelir sigortası tarafından yönlendirilmektedir:

- 2021'de bankacılık sektörünün toplam varlıkları yılbaşından yılsonuna %20,0 artarak 38,5 milyar AZN olmuştur. Merkez Bankasındaki hesaplar (%2,3 kat ↑) ve krediler (%17,7↑) bu yükselişin ana yönlendiricileri olmuştur. Bu arada diğer mali kurumlardaki mevduatta daralma (54,8%↓) kaydedilmiştir. Merkez Bankası banknot borcu 2020 sonuyla karşılaştırıldığında %69,2 düşmüş, Hazine menkul değerleri ise %46,0 büyümüştür.

- Ticari krediler portföyü, bu portföyün en hızlı büyüten kesimini oluşturan bireysel yatırımcılara verilen kredilerdeki %75,1 artış da dahil olmak üzere %14,9 büyümüştür. Bu arada tüketici kredilerindeki büyümenin ivmesi %23,4'e ulaşmıştır. Konut kredileri portföyü 2021'de %19;0 büyümüştür.
- Tahsili gecikmiş alacaklar (TGA) oranının toplamı, 2020 sonundakinden 1,9 yüzde noktası daha düşük olarak %4,2'ye oturmuştur. Zarar karşılıkları 169 milyon ₺'a çıkmıştır.
- Mevduat tabanı, 2021'de %22,7 oranında artışla 29,0 milyar ₺ olmuştur. Vadesiz mevduatlarda %39,8 oranında bir artış ve vadeli mevduatlarda da 9,3 milyar ₺ tutarında %2,7 daralma olmuştur. Ulusal para cinsinden vadeli mevduat %34,9 büyürken düşüş, yabancı para cinsinden vadeli mevduattan kaynaklanmıştır. Yabancı para cinsinden milli vadeli mevduat, toplam mevduattaki %31,5 büyümenin ana yönlendiricisidir. Hane halkı mevduatı %13,0 oranlarında artmıştır.
- Toplam mevduat portföyünün dolarizasyon oranı, 2020 sonuyla karşılaştırıldığında 6,9 yüzde noktası kadar düşerek %49,4 olmuştur. 2020 sonuyla karşılaştırıldığında, vadesiz mevduatlardaki dolarizasyon 2,0 yüzde noktası kadar azalırken vadeli mevduatlardaki dolarizasyon 11,8 yüzde noktası kadar düşmüştür. 2021'de ACMB tarafında satılan yabancı para, bir önceki yıla göre %8,4 daha az ve 6688,5 milyon \$ tutarında olmuştur.
- Bankacılık sektöründe, toplam net kârın Aralık 2021 öz kaynağına oranı olarak hesaplanan öz kaynak verimliliği %12,3 olmuştur (2020: %12,1). Kredi kayıp karşılıkları ve daha yüksek faiz dışı masrafları kârlılık artışını dengelerken, kârın daha yüksek olmasının ardındaki itici güç hem faiz hem de faiz dışı gelirlere ibarettir. Faiz dışı gelir bir önceki yıla göre %30,3 artmışken faiz geliri %9,7 artmıştır.
- 2021'de toplam sigorta primleri bir önceki yıla göre %15,8 artmıştır.
- Brüt primler 843,9 milyon ₺ olmuştur. Hayat sigortası primleri, gelir güvencesi/sigortasının toplam primler içindeki %32,3 payı dâhil olmak üzere piyasanın %45,4'ünü oluşturmuştur. Gelir güvencesi/sigortası hayat sigortasının %32,9 artmasının sağlamıştır.
- Hayat sigortası dışındaki sigortalarda, zorunlu sigortalardaki %12,7, özellikle de taşınmaz sigortalarındaki %35,5 artış sayesinde %8,4 büyüme kaydedilmiştir.
- Otomobil sigortaları piyasasında zorunlu sigortalardan edinilen primlerde %6,7 artış olurken isteği bağlı sigortalar %7,6 artmıştır.
- İsteği bağlı sağlık sigortası primleri, ülke çapında zorunlu sağlık sigortası uygulaması koşullarında %1,1 yükselmiştir.

Merkez Bankası, Para Politikası Komitesi'nin (PPK) Ocak toplantısında refinansman faiz oranını 25 baz puan, %7,5 arttırmaya karar vermiştir:

- Faiz oranı koridorunun üst sınırı %8,25'ten %9,00'a çıkarken alt sınırı %6,00'da sabit kalmıştır. Politika faiz oranı Ağustos 2021'den beri 125 baz puan artmıştır.
- ACMB, oran kararının, ekonomideki ivmelenen enflasyon baskısına dayandığını belirtmiştir.

- Merkez Bankasının baz senaryosuna göre, 2022'de yıllık enflasyon %6,6-%7,1 aralığında olacaktır. Merkez Bankası, 2023'ün ilk çeyreğinden sonra hedef aralığı içine (4±2%) geri döneceğini beklemektedir.
- ACMB, ödemeler dengesi fazlasının, mevcut makroekonomik çerçevenin ve parasal koşulların kur istikrarını desteklediğini belirtmektedir.
- Merkez Bankasına göre, orta vadeye yönelik makroekonomik tahminler, risk dengesindeki ve fiyat dinamiklerindeki değişiklikler bir sonraki faiz oranı kararını etkileyecektir.

Uyarı Notu: Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.

